

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
ECONOMIA I SOCIETAT

Coordinació: BENITO MONCLUS, PERE

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	ECONOMIA I SOCIETAT			
Codi	12365			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Identitat Europea Medieval	1	OPTATIVA	Virtual
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	4.2	1.8	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	BENITO MONCLUS, PERE			
Departament/s	HISTÒRIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BENITO MONCLUS, PERE	pere.benito@udl.cat	2	Període del 6/03/2023 al 26/03/2023: Dimarts i dimecres, de 15:30 h. a 18 h. (Mitjans de comunicació: videoconferència i correu electrònic).
ORTÍ GOST, PERE	pere.orti@udg.edu	2	Període del 23/01/2023 al 12/02/2023: dimarts, dijous i divendres, de 15:30 h a 18 h. (Mitjans de comunicació: videoconferència i correu electrònic).
TO FIGUERAS, LLUÍS	lluis.to@udg.edu	2	Període del 13/02/2023 al 5/03/2023: dilluns, dimecres i divendres de 15.30 h a 18 h. (Mitjans de comunicació: videoconferència i correu electrònic).

Informació complementària de l'assignatura

El mercat i la comercialització ocupen un lloc central en la dinàmica econòmica i l'articulació de les relacions socials a l'Europa medieval, tant en el món rural com en el món urbà, especialment durant l'etapa de l'anomenada Revolució comercial (segles XII- XV). Aquesta assignatura presta una atenció principal a l'origen i desenvolupament dels mercats a l'Occident medieval, al marc institucional en què varen sorgir i prosperar, als seus actors, mecanismes de funcionament i dinàmiques, i a l'articulació dels mercats locals amb el comerç regional i de llarga distància. Tot plegat es contextualitza dins dels principals debats pels quals ha recorregut la historiografia econòmica i social de l'Europa medieval durant la segona meitat del segle XX i les dues primeres dècades del XXI com el de l'anomenada Crisi de la baixa edat mitjana o el dels models explicatius de les crisis alimentàries.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Conèixer els principals debats i tendències historiogràfics sorgits al llarg de la segona meitat del segle XX i principis del XXI en el camp de la història social i econòmica del període medieval.

Conèixer les eines principals, els models teòrics i els marcs interpretatius emprats en l'anàlisi de la història econòmica i social del període medieval.

Conèixer les principals fonts primàries i la bibliografia especialitzada emprades en els estudis d'història social i econòmica del període medieval.

Competències

Competències bàsiques

CB6.- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.

CB7. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes

en entorns nous o poc coneguts, dins de contextos més amplis (o multidisciplinars), relacionats amb l'àrea d'estudi.

CB9. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions (i els coneixements i raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Competències específiques

CE1.- Reconèixer l'existència dels debats historiogràfics en la recerca sobre l'Edat Mitjana.

CE5.- Aprofundir en el coneixement del període medieval a través de les aportacions de la Història, la Història de l'art, la literatura i la llengua.

CE6.- Aplicar la interdisciplinarietat com a instrument vàlid i transversal en l'estudi de la Identitat Europea Medieval.

CE8.- Aplicar tècniques metodològiques per interpretar les fonts documentals, materials i iconogràfiques.

CE11.- Emprar la terminologia i les tècniques de comunicació acceptades per la historiografia i les disciplines implicades.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul 1: Historiografia

Unitat 1.1 El món medieval i la història econòmica i social.

Unitat 1.2 Els debats sobre la Crisi de la baixa edat mitjana.

Mòdul 2: Dinàmiques econòmiques del món medieval

Unitat 2.1 Economia camperola: producció i comercialització.

Unitat 2.2 Mercaders i tècniques comercials. Els mercats i la seva institucionalització. El finançament de l'activitat comercial.

Unitat 2.3 Nivells de vida i mobilitat social.

Mòdul 3: Crisis a l'Edat Mitjana

Unitat 3.1 Les crisis alimentàries: models i paradigmes interpretatius.

Unitat 3.2 Les crisis de mortalitat i l'impacte de la Pesta Negra a Europa

Unitat 3.3 La Crisi de la baixa edat mitjana a revisió.

Eixos metodològics de l'assignatura

Estratègia docent del professor	Activitats de treball per iniciativa de l'alumne/a	
	Dirigides	Autònomes

- Exposició del professor	- Lectures - Tutories: virtuals - Treballs individuals (comentaris de lectures i activitats de síntesi)	- Lectures - Estudi personal: preparació - Cerca d'informació - Tutories lliures: individuals o de grup
+	PROTAGONISME PROFESSORAT	-
-	PROTAGONISME ESTUDIANTAT	+

Taula de dedicació orientativa en l'horari de l'estudiant

Resum hores de treball de l'estudiant avaluació		
Activitats	Hores	Percentatges
Lectura de les introduccions / síntesi del professor. Tutories.	15h	10%
Lectures dels textos i elaboració de les fitxes de lectura i treball de síntesi.	135h	90%
0		

Pla de desenvolupament de l'assignatura

MÒDUL 1

Calendari de treball:

Dijous, 26 de gener de 2023: presentació de la fitxa de lectura 1

Dilluns, 30 de gener de 2023: presentació de la fitxa de lectura 2

Dijous, 2 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 3

Dilluns, 6 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 4

Divendres, 10 de febrer de 2023: presentació del comentari final

Lectures obligatòries:

1. Henri PIRENNE, Las ciudades en la Edad Media, Alianza Editorial, Madrid, 1972, pp. 87-109 (fichero Henri Pirenne, Las ciudades en la Edad Media 1)
2. Michael Moissej POSTAN, The Medieval Economy and Society, London, 1972, pp. 233-252 (fichero M. M. Postan, The Medieval Economy and Society)
3. R. H. HILTON, English and French Towns in feudal society: a comparative study, Cambridge, 1992, pp. 6-24 (fichero R. H. Hilton: English and French Towns 1)
4. Stephan R. EPSTEIN, Libertad y crecimiento. El desarrollo de los estados y de los mercados en Europa, 1300-1750, Publicaciones de la Universidad de Valencia, Valencia, 2009, pp. 62-102 (fichero S. R. Epstein, Libertad y crecimiento)

MÒDUL 2

Calendari de treball:

Dijous, 16 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 1

Dilluns, 20 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 2

Dijous, 23 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 3

Dilluns, 27 de febrer de 2023: presentació de la fitxa de lectura 4

Divendres, 3 de març de 2023: presentació del comentari final

Lectures obligatòries:

1. Richard H. BRITNELL, Local Trade, Remote Trade: Institutions, Information and Market Integration, 1050-1330, en S. Cavaciocchi (ed.), *Fiere e mercati nella integrazione delle economie europee* (Atti delle Settimane di Studi, Prato, 32), Florencia, 2001, p. 185-203 (fichero Britnell)
2. Enric GUINOT, El mercado local en las pequeñas villas de la Corona de Aragón antes de la crisis bajo-medieval (siglos XI-XIV), en *Edad Media. Revista de Historia*, 8 (2997), p. 183-202 (fichero Guinot)
3. Christopher DYER, The consumer and the market in the later middle ages, en *Economic History Review* 2nd ser., XLII, 3 (1989), p. 305-327 (fichero Dyer)
4. Robert BARTLETT, en *La formación de Europa: conquista, colonización y cambio cultural, 950-1350*, Publicaciones de la Universidad de Valencia, Valencia, 2003, pp. 227-262 (fichero Bartlett)

MÒDUL 3

Calendari de treball:

Dilluns, 13 de març de 2023: presentació de la fitxa de lectura 1

Dilluns, 20 de març de 2023: presentació de les fitxes de lectura 2 i 3

Dijous, 23 de març de 2023: presentació de la fitxa de lectura 4

Diumenge, 26 de març de 2023: presentació del comentari final

Lectures obligatòries:

1. François MENANT, "Crisis de subsistencia y crisis agrarias en la Edad Media: algunas reflexiones previas", Hipólito Rafael Oliva Herrer; Pere Benito i Monclús (eds.), *Crisis de subsistencia y crisis agrarias en la Edad Media*, Sevilla, Universidad de Sevilla, 2007, p. 17-60 (fichero Menant).
2. Massimo LIVI BACCI, *Historia de la población europea*, Barcelona, Crítica, 1999, pp. 46-65 (cap. 3: "Alimentos").
3. Ole J. BENEDICTOW, *La Peste Negra (1346-1353). La historia completa*, Madrid, Akal, 2011, pp. 513-522 (cap. XXXIV: "¿Una encrucijada de la Historia?").
4. Antoni FURIÓ DIEGO, "La crisis de la Baja Edad Media: una revisión", VVAA, *Las crisis a lo largo de la Historia*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 2010, p. 15-45.

Sistema d'avaluació

Per 2 crèdits	Metodologia	Activitat	Hores de treball dirigit	Hores de treball no dirigit	Valor avaluació
Mòdul 1 (2 crèdits)	Presentació del tema pel professor – introducció / síntesi del tema - tutories	Lectures orientades dels articles següents: Stephan R. EPSTEIN, Libertad y crecimiento de los estados y los mercados en Europa, 1300-1750, València, 2009, pp. 62-102. R. H. HILTON, English and French Towns in feudal society: a comparative study, Cambridge, 1992, pp. 6-24. Henri PIRENNE, Las ciudades en la Edad Media, Madrid, 1972, pp. 87-109. Michael Moisse POSTAN, The Medieval Economy and Society: An economic history of Britain in the Middle Ages, London 1972, pp. 233-252.	10	40	33%
Mòdul 2 (2 crèdits)	Presentació del tema pel professor – introducció / síntesi del tema	Lectures orientades dels articles següents: J. L. ABU-LUGHOD, Before European Hegemony. The world system A.D. 1250-1350, Oxford Univ. Press, 1989, capítulo 4 "The merchant mariners of Genoa and Venice", (pp. 102-134) R. H. BRITNELL, "Local Trade, Remote Trade: Institutions, Information and Market Integration, 1050-1330", en S. Cavaciocchi (ed.), Fiere e mercatini nell'integrazione dell'economia europea, secc. XIII-XVIII. Atti della Trentaduesima Settimana di Studi - Prato, Le Monnier, 2001, pp. 185-203. C. DYER, "The consumer and the market in the Later Middle Ages", Economic History Review 2nd series, 42, 1989, pp. 305-326, [reprinted in Everyday life in Medieval England, London – Río Grande, 1994, chap. 13, p. 256-281]. P. FREEDMAN, Lo que vino de oriente. Las especias y la imaginación medieval, Valencia, 2010, capítulos 4 "Comercio y precios" (pp. 125-152) y 5 "Escasez, abundancia y beneficio" (pp. 153-169). E. GUINOT RODRÍGUEZ, "El mercado local en las pequeñas villas de la Corona de Aragón antes de la crisis bajo-medieval (siglos XI-XIV)", Edad Media. Revista de Historia, 8, 2007, pp. 183-202.	10	40	33%
Mòdul 3 (2 crèdits)	Presentació del tema pel professor – introducció / síntesi del tema - tutories	Lectures orientades dels articles següents: François MENANT, "Crisis de subsistencia y crisis agrarias en la Edad Media: algunas reflexiones previas", Hipólito Rafael OLIVA HERRER; Pere BENITO I MONCLÚS (eds.), Crisis de subsistencia y crisis agrarias en la Edad Media, Sevilla, Universidad de Sevilla, 2007, p. 17-60. Massimo LIVI BACCI, "Historia de la población europea", Barcelona, Crítica, 1999, pp. 46-65 (cap. 3. Alimentos). Ole J. BENEDICTOW, "La Peste Negra (1346-1353). La historia completa", Madrid, Akal, 2011, p. 513-522 (cap. XXXIV, ¿Una encrucijada de la Historia?). Antoni FURIÓ DIEGO, "La crisis de la Baja Edad Media: una revisión", Antoni FURIÓ et alii, "Las crisis a lo largo de la Historia, Valladolid", Universidad de Valladolid, 2010, pp. 15-45.	10	40	33%

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

ABEL, Wilhelm, *Agrarkrisen und Agrarkonjunktur in Mitteleuropa vom 13. bis zum 19. Jahrhundert*, Berlin–Hamburg, 1935.

ABULAFIA, David, *The western Mediterranean kingdoms, 1200-1500: the struggle for dominion*, London - New York, Longman, 1997.

ASTON, T.H.; PHILPIN, C.H.E. (eds.), *El debate Brenner*, Barcelona, Crítica, 1988.

BARTLETT, R., *La formación de Europa: conquista, civilización y cambio cultural, 950-1350*, Valencia, Universidad de Valencia- Universidad de Granada, 2003.

BENSCH, S.P., *Barcelona and its Rulers (1096-1291)*, Cambridge University Press, 1994.

BLOCH, Marc, *La Sociedad feudal*, Madrid, Akal, 1987.

BRITNELL, Richard H., "The towns of England and northern Italy in the early fourteenth century", *Economic History Review*, XLIV-1, 1991, pp. 21-35.

BRITNELL, Richard H., *The commercialisation of English society 1000-1500*, Manchester, 1996.

CAMPBELL, Bruce, *Before the Black Death: Studies in the Crisis of the Early Fourteenth Century*, Manchester-New York, 1991.

CAVACIOCCHI, Simonetta (ed.), *Alimentazione e nutrizione, secc. XIII-XVIII. Atti della Ventottesima Settimana di Studi 22-27 aprile 1996*, Prato, 1997.

CURSCHMANN, Fritz, *Hungersnöte in Mittelalter. Ein Beitrag zur Deutschen Wirtschaftsgeschichte des 8. bis 13. Jahrhunderts*, Leipzig, 1900.

DYER, Christopher, *An Age of Transition? Economy and Society in England in the Later Middle Ages*, Oxford, Clarendon Press, 2005.

EPSTEIN, Stephan R., "The textile industry and the foreign cloth trade in late medieval Sicily (1300-1500): a colonial relationship?", *Journal of Medieval History*, 15, 1989, pp. 141-189.

EPSTEIN, Stephan R., "The late medieval crisis as an *integration crisis*", PRAK, M. (ed.), *Early Modern Capitalism. Economic and social change in Europe 1400-1800*, London-New York, Routledge, 2001, pp. 25-51.

EPSTEIN, Stephan R., *Libertad y crecimiento de los estados y los mercados en Europa, 1300-1750*, València, 2009.

HILTON, R.H., (ed.), *La transición del feudalismo al capitalismo*, Barcelona, Crítica, 1977

HILTON, R.H., *English and French Towns in feudal society: a comparative study*, Cambridge, 1992

HOWELL, M.C., *Commerce before Capitalism in Europe, 1300-1600*, Cambridge University Press, 2010.

HUNT, E.S., *The Medieval Super-companies. A Study of the Peruzzi Company of Florence*, Cambridge University Press, 1997.

LA RONCIÈRE, Charles M. de, *Firenze e le sue campagne nel trecento. Mercanti, produzione, traffici*, Leo S. Olschki, Editore, 2005.

LÓPEZ, R. S., *La revolución comercial en la Europa medieval*, Barcelona, ed. El Albir, 1981.

LÓPEZ OJEDA, Esther (coord.), *Comer, beber, vivir. Consumo y niveles de vida en la Edad Media Hispánica. XXI Semana de Estudios Medievales*, Logroño, 2011.

MASSCHAELE, J., *Peasants, merchants, and markets: inland trade in Medieval England, 1150-1350*, New York, St. Martin's Press, 1997

MCCORMICK, M., *Orígenes de la economía europea: viajeros y comerciantes en la Alta Edad Media*, Barcelona, Crítica, 2005.

MONTANARI, Massimo, *El hambre y la abundancia. Historia y cultura de la alimentación en Europa*, Barcelona, 1992.

OLIVA HERRER, Rafael; BENITO I MONCLÚS, Pere (eds.), *Crisis de subsistencia y crisis agrarias en la Edad Media*, Sevilla, Universidad de Sevilla, 2007.

PALERMO, Luciano, *Mercati del grano a Roma tra Medioevo e Rinascimento*, Roma, 1990.

PALERMO, Luciano, *Sviluppo economico e società preindustriali. Cicli, strutture et congiunture in Europa dal medioevo alla prima età moderna*, Roma, 1997.

PINTO, Giuliano, *Il libro del Biadaio. Carestie e annona a Firenze dalla metà del '200 al 1348*, Florencia, 1978.

PIRENNE, Henri, *Las ciudades en la Edad Media*, Madrid, 1972.

POSTAN, Michael M., *The Medieval Economy and Society: An economic history of Britain in the Middle Ages*, London, 1972

REYERSON, K.L., *Urban / Rural exchange : reflections on the economic relations of town and country in the region of Montpellier before 1350*, REYERSON, K.; DRENDEL, John (eds.), *Urban and rural Communities in Medieval France. Provence and Languedoc, 1000-1500*, Leiden-Boston-Köln, Brill, 1998. p. 353-273.

SALRACH, Josep Maria, *El hambre en el mundo. Pasado y presente*, València, Universitat de València, 2012.

SEN, Amartya, *Poverty and famines: an essay on entitlement and deprivation*, Oxford 1981.

STABEL, P., "Marketing Cloth in the Low Countries: Manufacturers, Brokers and Merchants (14th-16th centuries)", STABEL, P.; BLONDÉ, B.; GREVE, A. (eds.), *International Trade in the Low Countries (14th-16th Centuries). Merchants, Organisation, Infrastructure*, Leuven, 2000 (Studies in Urban Social, Economic and Political History of the Medieval and Early Modern Low Countries, 10), pp. 15-36.

STOUFF, Louis, *Ravitaillement et alimentation en Provence aux XIVe et XVe siècles*, París, 1970.

WELCH, E., *De compras en el Renacimiento. Culturas del consumo en Italia, 1400-1600*, Valencia, Universidad de Valencia, 2009.